

Medlemmene i kontrollutvalget i Troms fylkeskommune
Varamedlem Charlotte Espejord
Fylkesordføreren
Fylkesdirektøren
KomRev NORD v/oppdragsansvarlig revisor Dianne Bendiksen
KomRev NORD v/oppdragsansvarlig forvaltningsrevisorer Margrete Mjølhus Kleiven/Astrid Indrebø

Deres ref.:
Vår ref.: 22/24/439.5.1/AH

Saksbeh.: Audun Haugan
E-postadr.: audun@k-sek.no

Telefon: 91 69 18 42

Dato: 26.04.2024

TROMS FYLKESKommune - INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles med dette til møte i kontrollutvalget i Troms fylkeskommune.

Møtested: Fylkeshuset i Tromsø, møterom Griffen, 5. etasje (gml. fylkesrådssal)
Møtedato: Tirsdag 7. mai 2024
Tid: Kl. 10.30

Vedlagt følger sakliste og saksdokumenter.

Fylkesdirektøren innkalles til kl. 11.00 til behandlingen av sak:

25/2024 Kontrollutvalgets uttalelse om Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap og årsberetning for 2023

Jeg ber om at eventuelle forfall meldes til sekretariatet så snart som mulig slik at varamedlemmer kan innkalles.

Kontrollutvalgets leder har meldt forfall til møtet og varamedlem Charlotte Espejord innkalles i hans sted.

Med vennlig hilsen

Audun Haugan
seniorrådgiver

Gjenpart med sakliste/saksdokumenter (kun e-post): 1. varamedlemmer

Postadresse: K-Sekretariatet IKS Postboks 6600 9296 TROMSØ www.k-sek.no	Hovedkontor: Fylkeshuset TROMSØ Tlf. 77 78 80 43 Org.nr. 988 064 920	Avdelingskontor: Postmottak 9479 HARSTAD Tlf. 77 02 61 66	Avdelingskontor: Ringv. 1 9300 FINNSNES Tlf. 91 35 19 94	Avdelingskontor: Rådhuset 8305 SVOLVÆR Tlf. 95 10 90 02	Avdelingskontor: Fylkeshuset 8048 BODØ Tlf. 91 36 09 38
--	---	---	--	---	---

SAKLISTE

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms fylkeskommune
Møtedato: Tirsdag 7. mai 2024
Tid: Kl. 10.30
Møtested: Fylkeshuset i Tromsø, møterom Griffen, 5. etasje (gml. fylkesrådssal)

Saknr	Tittel	Unntatt off.
23/2024	Godkjenning av protokollen fra møte 03.04.2024	
24/2024	Rapportering fra revisor – årsoppgjørrevisjon 2023	
25/2024	Kontrollutvalgets uttalelse om Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap og årsberetning for 2023	
26/2024	Drøfting - kontroll av økonomiforvaltningen i fylkeskommunen	
27/2024	Referatsaker	
28/2024	Drøftingssaker – eventuelt	

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms fylkeskommune	Saksnummer: 23/2024	Møtedato: 07.05.2024	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

GODKJENNING AV PROTOKOLLEN FRA MØTE 03.04.2024

Innstilling til vedtak:

Protokollen fra møte 03.04.2024 godkjennes.

Saken gjelder:

Protokoll fra forrige møte.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:
- Protokoll fra møte 03.04.2024

B: Referanse:

Saksutredning:

Protokollen fra møte 03.04.2024 gjennomgås og godkjennes.

Tromsø, den 25. april 2024

Audun Haugan
seniorrådgiver

MØTEPROTOKOLL

Kontrollutvalget

Møtested: Fylkeshuset i Tromsø – møterom Griffen

Møtedato: 03.04.2024

Varighet: 10.30 – 12.00

Møteleder: Knut Werner Hansen

Sekretærer: Audun Haugan og Inger Johansen

Faste medlemmer

Tom Erik Forså (FRP) – leder

Knut Werner Hansen (AP)- nestleder

Christine Bertheussen Killie (H)

Sylvi Pedersen Vatne (Nordkalottfolket)

Tom Are Nylund (INP)

Varamedlemmer

1. Charlotte Espejord (FRP)
2. Kenneth Hansen (FRP)
3. Cato Marstrøm-Skare (FRP)

Gavin Tanguay (MDG)

Håvard Kyvik Gulliksen (H)

1. Hilde Lange (SV)
2. Reinaldo Montalvao (SV)
3. Astrid Løkholm-Båtnes (SV)

1. Kel Hoftaniska (Rødt)
2. Anne Margrethe Eneberg (SP)
3. Hanne Braathen (SP)

Fra utvalget møte:

Knut Werner Hansen	Fast medlem
Christine Bertheussen Killie	Fast medlem
Hilde Lange	Varamedlem
Charlotte Espejord	Varamedlem

Forfall:

Sylvi Pedersen Vatne, Tom Are Nylund og Tom Erik Forså.

Fra Troms fylkeskommune møte:

Fra KomRev NORD IKS møte:

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Astrid Indrebø

Fra K-Sekretariatet IKS møte:

Seniorrådgiver Audun Haugan
Daglig leder Inger Johansen

Merknader til innkalling og sakliste:

Sekretariatet gjorde oppmerksom på at fylkestingssak 27/24 «Reglement for IT-utstyr til fylkestinget» manglet i utsendelsen av referatsaker og denne ble lagt fram i møtet.

Det var ingen øvrige merknader til innkalling og sakliste.

Behandlede saker:

Saknr	Tittel	U.off.
17/2024	Godkjenning av protokollen fra møte 21.02.2024	
18/2024	Forvaltningsrevisjonsprosjekt om frafall i videregående opplæring - prosjektskisse	
19/2024	Forvaltningsrevisjonsprosjekt om nærings- og utviklingsarbeid - prosjektskisse	
20/2024	Utsatt sak: deltakelse på generalforsamlinger og representantskapsmøter.	
21/2024	Referatsaker	
22/2024	Drøftingssaker – eventuelt	

Sak 17/2024
GODKJENNING AV PROTOKOLLEN FRA MØTE 21.02.2024

Innstilling:

Protokollen fra møte 21.02.2024 godkjennes.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokollen fra møte 21.02.2024 godkjennes.

Sak 18/2024
**FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT OM FRAFALL I VIDEREGÅENDE
OPPLÆRING - PROSJEKTSKISSE**

Innstilling:

Kontrollutvalget godkjenner prosjektskissen fra KomRev Nord IKS av 15.03.2024 og ber revisor om å iverksette revisjonen.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner prosjektskissen fra KomRev Nord IKS av 15.03.2024 og ber revisor om å iverksette revisjonen.

Utskrift av vedtak sendt 05.04.2024 til:
- oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Sak 19/2024
**FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT OM NÆRINGS- OG
UTVIKLINGSARBEID - PROSJEKTSKISSE**

Innstilling:

Kontrollutvalget godkjenner prosjektskissen fra KomRev Nord IKS av 15.03.2024 og ber revisor om å iverksette revisjonen.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner prosjektskissen fra KomRev Nord IKS av 15.03.2024 og ber revisor om å iverksette revisjonen.

Utskrift av vedtak sendt 05.04.2024 til:

- oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Sak 20/2024

**UTSATT SAK: KONTROLLUTVALGETS DELTAKELSE PÅ
GENERALFORSAMLINGER M.V.**

Innstilling:

Saken fremmes uten innstilling til vedtak.

Behandling:

Det fremkom slikt felles forslag til vedtak:

Kontrollutvalget fordeler følgende selskap mellom seg:

• Hålogaland Teater AS	Medlem Hansen
• Kvääniteatteri AS (stiftet 17.09.2022)	Leder Forsaa
• Bompengeselskap Nord AS	Medlem Killie
• Bredbåndsfylket AS	Leder Forsaa
• Troms Holding AS	Medlem Hansen
• Nordtro AS	Medlem Pedersen Vatne
• Inko AS	Medlem Bertheussen Killie
• FilmCamp AS	Medlem Nylund
• Romssa Sámi Viessu – Samisk Hus Tromsø AS	Medlem Pedersen Vatne
• Ressurs AS	Medlem Pedersen Vatne
• Interkommunalt Arkiv Troms IKS	Medlem Bertheussen Killie
• K-sekretariatet IKS	Medlem Bertheussen Killie
• Halti Kvenkultursenter IKS	Medlem Hansen
• Barentssekretariatet IKS	Medlem Bertheussen Killie
• VIGO IKS	Medlem Bertheussen Killie
• KomRev Nord IKS	Medlem Nylund

Det avklares til senere møte om status for filmselskapene.

Forslaget enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget fordeler følgende selskap mellom seg:

• Hålogaland Teater AS	Medlem Hansen
• Kvääniteatteri AS (stiftet 17.09.2022)	Leder Forsaa
• Bompengeselskap Nord AS	Medlem Bertheussen Killie
• Bredbåndsfylket AS	Leder Forsaa
• Troms Holding AS	Medlem Hansen
• Nordtro AS	Medlem Pedersen Vatne
• Inko AS	Medlem Bertheussen Killie
• FilmCamp AS	Medlem Nylund
• Romssa Sámi Viessu – Samisk Hus Tromsø AS	Medlem Pedersen Vatne
• Ressurs AS	Medlem Pedersen Vatne
• Interkommunalt Arkiv Troms IKS	Medlem Bertheussen Killie
• K-sekretariatet IKS	Medlem Bertheussen Killie
• Halti Kvenkultursenter IKS	Medlem Hansen
• Barentssekretariatet IKS	Medlem Bertheussen Killie
• VIGO IKS	Medlem Bertheussen Killie
• KomRev Nord IKS	Medlem Nylund

Det avklares til senere møte om status for filmselskapene.

Sak 21/2024
REFERATSAKER

Innstilling:

Saken tas til orientering.

Behandling:

Referert:

A. Fylkestingssaker

- 12/24: Varslingsrutiner
- 24/24: Retningslinjer for tjenestereiser
- 25/24: Retningslinjer for tjenestebolig
- 27/24: Reglement for IT-utstyr
- 30/24: Vedtak forvaltningsrevisjonsrapport Tannhelse

B. K-sekretariatet IKS

- Representantskapsmøte

C. KomRev Nord IKS

- Representantskapsmøte

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

**Sak 22/2024
EVENTUELT****Innstilling:**

Saken fremmes med åpen innstilling.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om reglene for IT-utstyr og fylkestingets vedtatte reglement, jf. fylkestingssak 27/24.

Det fremkom slikt felles forslag til vedtak:

- 1. Kontrollutvalget legger til grunn at de samme retningslinjer for IT-utstyr også vil gjelde for kontrollutvalget.*
- 2. Kontrollutvalget bemerker at det er en svakhet at reglementet ikke bestemmer hvilke rettigheter varamedlemmer har.*
- 3. Det enkelte medlem ordner IT-utstyr direkte med fylkeskommunen etter eget behov.*

Sekretariatet informerte om at fylkeskommunen trenger personnummer og kontonummer for innlegging i Visma.

Vedtak:

- Kontrollutvalget legger til grunn at de samme retningslinjer for IT-utstyr også vil gjelde for kontrollutvalget.
- Kontrollutvalget bemerker at det er en svakhet at reglementet ikke bestemmer hvilke rettigheter varamedlemmer har.
- Det enkelte medlem ordner IT-utstyr direkte med fylkeskommunen etter eget behov.

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms fylkeskommune	Saksnummer: 24/2024	Møtedato: 07.05.2023	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

RAPPORTERING FRA REVISOR – ÅRSOPPGJØRSREVISJON – ÅRSREGNSKAPET 2023 – TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNE

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saken gjelder:

Kontrollutvalgets plikt til å påse at fylkeskommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Brev av 19.04.2024 fra KomRev NORD
B: Referanse: Veileder: Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor, utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn 2019

Saksutredning:

1. BAKGRUNNEN FOR SAKEN OG KONTROLLUTVALGETS ANSVAR

Kontrollutvalget skal påse at fylkeskommunens regnskaper blir «revidert på en betryggende måte», jf. kommunelovens § 23-2 bokstav a. I kontrollutvalgsforskriftens § 3 (Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon) sies det bl.a. at:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at
- kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
 - regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor

2. REVISORS ANSVAR OG OPPGAVER

Revisors ansvar og oppgaver er beskrevet i lovens § 24-2, hvor revisor bl.a. ansvar for å «planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk».

Det er i loven vist til «god kommunal revisjonsskikk», som er en rettslig standard. I rettslige standarder henvises det ikke til absolutte kriterier, men lovens innhold defineres til å være det som samfunnet som helhet eller enkelte grupper i samfunnet til enhver tid mener bør gjelde.

For å gi standarden *god kommunal revisjonsskikk* et nærmere innhold, er det utarbeidet internasjonale revisjonsstandarder (ISA-ene), som har noen tilleggsvurderinger som er spesifikke for enheter i offentlig sektor.

Etter ISA 300 – *Planlegging av revisjon av et regnskap*, skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens omfang og angrepsmåte, tidspunkt og styring av oppdraget. Utover revisjonsstrategien utarbeider revisor en mer detaljert plan for å håndtere de forskjellige forholdene som er identifisert i revisjonsstrategien. Den overordede revisjonsstrategien og revisjonsplanen oppdateres og endres ved behov etter hvert som revisjonen utføres. På bakgrunn av revisjonshandlingene konkluderer revisor for å kunne gi uttrykk for en mening om årsregnskapet, og som kommer til uttrykk i revisjonsberetningen.

Ved utarbeidelsen av revisjonsberetningen gjelder revisjonsstandardene (ISA'ene): ISA 700 – *Konklusjon og rapportering om regnskaper*, ISA 701 – *Omtale av sentrale forhold ved revisjonen i den uavhengige revisors beretning*, ISA 705 – *Modifikasjoner i konklusjonen i den uavhengige beretning* og ISA 706 – *Presiseringavsnitt og avsnitt om «andre forhold» i den uavhengige revisors beretning*.

3. REVISORS RAPPORTERING – KONTROLLUTVALGETS «PÅSE-ANSVAR» OVERFOR REGNSKAPSREVISOR

Kontrollutvalget i Troms fylke skal behandle årsberetningen og årsregnskapet for 2023 for den nå oppløste Troms og Finnmark fylkeskommune, og revisor vil rapportere fra revisjonen.

I veilederen for kontrollutvalgets påse-ansvar, utarbeidet av Forum for Kontroll og Tilsyn, presenteres forhold og momenter som kontrollutvalget kan vurdere i forbindelse med påse-ansvaret. Veilederen presenterer påse-ansvaret i tre områder, der «holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet» er det ene området. Orienteringene om det løpende revisjonsarbeidet deles inn i tre faser; planleggingsfasen, interimfasen og åsoppgjørsfasen. I tillegg kommer orientering om etterlevelseskontroll.

Rapporteringen fra revisor i inneværende møte gjelder åsoppgjørsfasen. Følgende er beskrevet i veilederen:

Orientering fra åsoppgjørsfasen

Revisjonsberetning, åsoppgjørnotat og eventuelt nummerert brev. Kontrollutvalget ber om:

- a. *orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontroll av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer*
- b. *revisors vurdering av kvaliteten av regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen*
- c. *revisors vurdering av årsregnskapet og årsberetningen, jf. kommunelovens § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet*
- d. *revisors redegjørelse for feil i regnskapet som ikke er korrigerte og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet*

Revisjonsberetningen for Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap for 2023 er en normal beretning, dvs. uten forbehold eller presiseringer. I avsnittet «uttalelse om øvrige lovmessige krav» har revisor gitt opplysninger om registrering og dokumentasjon samt uttalelse om vesentlige budsjettavvik. Revisor konkluderer positivt på begge forhold. I tillegg har revisor i brev av 19.04.2024 gitt en oppsummering etter revisjon av årsregnskapet for 2023, jf. vedlegg.

Som følge av kontrollutvalgets påseansvar, vil revisor i møte gi en orientering om gjennomførte revisjonshandlinger i forbindelse med fylkeskommunens årsregnskap for 2023.

Tromsø, den 22. april 2024

Audun Haugan
seniorrådgiver

Fylkeskommunedirektøren i Troms
Fylkeskommunedirektøren i Finnmark

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	105	Kristin Bakke kristin.bakke@komrevnord.no	77 85 11 24	19.04.2024

OPPSUMMERINGSBREV ETTER REVISJON AV TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2023

Vår revisjonsberetning til Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap for 2023 ble avlagt 15. april 2024. Det er en normalberetning uten merknader, som forteller at revisor ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler ved årsregnskapet, årsbudsjettet eller årsberetningen. Dette viser at kvaliteten på årsregnskapet for 2023 er god.

Vi finner at kvalitetssikringen av regnskapskjemaer og noter har vært tilfredsstillende. Avstemminger og dokumentasjon av regnskapspostene er også jevnt over bra. Balanseposter under både eiendeler og gjeld/egenkapital har vært underlagt grundig gjennomgang for å avklare tilhørighet og fordeling av balansepostene mellom de nye fylkeskommunene.

Vi vil også fremheve at vår dialog med økonomi- og regnskapsavdelingene har vært god gjennom hele året. Alle våre henvendelser er tilfredsstillende besvart, og vi er holdt løpende orientert om aktuelle saker.

Vi ønsker å kommentere noen forhold som er av en slik karakter at de ikke har hatt betydning for revisjonsberetningen, men som de nye fylkeskommunene likevel bør vurdere som et grunnlag for oppfølging og forbedringer i 2024. Vi håper dere ser på oppsummeringen fra oss som et positivt bidrag til dette.

Manglende avstemming og inntektsføring av grunnskoleskysst – Kollektiv øst

Også i 2023 har det vært store utfordringer med å få ut avstemminger fra Samferdsel i Finnmark - Kollektiv øst. Vi har siden i høst etterspurt avstemminger av grunnlag inn mot regnskap, både i møter og pr e-post, uten at vi har mottatt noe. Det kom en avstemming like før vi skulle avgi vår revisjonsberetning, som viste manglende regnskapsføring av inntekt på 20,7 mill. kr. Det er mottatt forklaring fra Kollektiv øst, som opplyser at eOrderer (fakturagrunnlag) for årets 3 første kvartal ikke er blitt fakturert.

Dersom man hadde gjort avstemminger gjennom året, ville det vært avdekket på et langt tidligere tidspunkt at det ikke var fakturert eller bokført inntekter for grunnskoleskysst for disse periodene. Manglende inntektsføring bryter med kommunelovens anordningsprinsipp, og vi har listet som periodiseringsfeil kr 20 685 779 for lite inntektsført i 2023.

For å unngå at slike feil skjer fremover er det nødvendig å få etablert rutiner for avstemminger og kvalitetssikring ved Kollektiv øst.

Forsinket fakturering av grunnskoleskysst – Avdeling mobilitet

Avdeling mobilitet i Troms har også i 2023 vært forsinket med fakturering av grunnskoleskysst til kommunene som følge av kapasitetsproblemer i avdelingen. Dette har medført at det ikke er blitt utarbeidet faktureringsgrunnlag fortløpende gjennom året. Det er iverksatt tiltak, og man har i løpet av

høsten fakturert ferdig 1. halvår. Ved å bruke anslag for inntekter på resterende perioder, fikk man akontofakturert resten av året innen årsskiftet. Rett periodisering av inntektene fra grunnskoleskyss er ivaretatt, men man bør sette i gang tiltak for å sikre at man er a jour med faktureringsgrunnlagene for grunnskoleskyss i 2024.

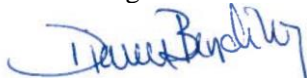
Brudd på anordningsprinsippet

Vi ser at det stort sett er feilperiodiseringer som utgjør avdekket feilinformasjon i årsregnskapet for 2023. Den største feilen er manglende inntektsføring av grunnskoleskyss som er omtalt tidligere.

Intern kontroll av fakturaer mottatt og bokført i 2024, har sikret at utgifter som gjelder 2023 er periodisert tilbake til 2023-regnskapet. Det er i etterkant av regnskapsavleggelsen avdekket at noen av disse fakturaene allerede var anslagspostert i 2023, slik at de er dobbelført. I sum utgjør dette ca 10,8 mill kr innen Samferdsel Troms, og det er redegjort for feilen i årsberetningen (avsnitt 11.7). Basert på beløpsstørrelser har vi feil-listet bilag 526452 med kr 6 129 108. Øvrige er mindre beløp.

Vi ber om tilbakemelding innen 16. mai 2024.

Med vennlig hilsen

Dianne Bendiksen
oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Kontrollutvalget i Troms
Kontrollutvalget i Finnmark
Økonomisjef i Troms
Økonomisjef i Finnmark
Regnskapssjef i Troms
Fagleder regnskap i Finnmark

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms fylkeskommune	Saksnummer: 25/2024	Møtedato: 07.05.2024	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNES ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING FOR 2023

Innstilling til v e d t a k:

1. Kontrollutvalget vedtar forslaget til uttalelse som kontrollutvalgets uttalelse til Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap og årsberetning for 2023.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes fylkestinget, med kopi til fylkesutvalget, for fremleggelse i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen.

Saken gjelder:

Troms og Finnmark fylkeskommune årsregnskap og årsberetning for 2023.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

1. Kopi av revisjonsberetning 2023 datert 15.04.2024
2. Utkast til kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen for 2023
3. Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap for 2023.
4. Troms og Finnmark fylkeskommunes årsberetning for 2023.

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

1. BAKGRUNN FOR SAKEN

1.1 Kontrollutvalgets oppgaver ved behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon bestemmer i § 3 at kontrollutvalget har rett – og plikt – til å behandle og uttale seg om fylkeskommunens årsregnskap og årsberetning før de behandles i fylkesutvalg og fylkesting. Kontrollutvalgets uttalelse skal således foreligge som et grunnlag for fylkesutvalgets og fylkestingets behandling.

Troms fylkeskommune avlegger sitt første årsregnskap og årsberetning for 2024. Angjeldende sak gjelder årsberetning og årsregnskap for *Troms og Finnmark fylkeskommune*, hvor det er bestemt at disse skal behandles hhv. i Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune.

Hovedformålet med behandlingen i kontrollutvalget er – grovt sagt - å påse at årsregnskapene og årsberetningen er avlagt i samsvar med kravene, og at årsregnskapet og -beretningen har vært gjenstand for en betryggende kontroll av revisor. Dette slik at det kan legges til grunn av fylkestinget. Kontrollutvalget har også særskilt plikt til å følge opp merknader fra revisor, enten i form av merknader i beretningen, eller i nummererte brev, jf. regelen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon, § 3. siste ledd.

Det er bestemt at kontrollutvalget skal avgi en uttalelse, men det er ikke gitt regler i lov eller forskrift av hva kontrollutvalgets uttalelse nærmere skal inneholde, og det tilligger kontrollutvalgets skjønn hvilke forhold som skal tas med.

Det vil imidlertid være naturlig å ta med forhold som ligger inn under kontrollutvalgets oppgaver og som kontrollutvalget mener fylkestinget bør være særskilt oppmerksom på i forhold til sin behandling, det være seg forhold omtalt i revisjonsberetningen, i forhold til resultatene i årsregnskapene, i forhold til nummererte brev, eller i forhold til årsberetningen.

Videre bør kontrollutvalget kommentere hvorvidt fylkestingets vedtatte finansielle måltall er oppnådd. Det samme gjelder kommunens økonomiske situasjon som helhet, men dette må basere seg på opplysninger i årsberetningen og må ha en nøktern tilnærming fra kontrollutvalgets side. Hvorvidt budsjettoverskridelser skal kommenteres må vurderes ut fra det enkelte tilfelle, og kontrollutvalget må også her vurdere totaliteten før eventuelle kritiske påpekninger.

Uttalelsen bør også medta om årsregnskap og årsberetning – etter kontrollutvalgets vurdering - har vært gjenstand for en betryggende kontroll fra revisor.

Sekretariatet vil nedenfor kort gjengi de regler som gjelder for årsregnskapet, årsberetningen, revisjonsberetningen og de frister som gjelder.

1.2 Årsregnskapet

Kommuneloven §14-6 fastsetter fylkeskommunens plikt til å utarbeide årsregnskap. Av bestemmelsen fremgår det at:

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a) *regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen*
- b) *regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak*
- c) *regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift*
- d) *samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.*

Årsregnskapet skal presenteres og avlegges etter de krav som fremkommer i *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.*, samt tilhørende regnskapsstandarder utarbeidet av Foreningen for God kommunal regnskapsskikk.

1.3 Årsberetningen

Fylkeskommunen har også en plikt til å utarbeide en årsberetning. Årsberetningen er en oppsummering av fylkeskommunens virksomhet gjennom året.

Årsberetningen skal utarbeides i tråd med kravene i kommunelovens §14-7 og god kommunal regnskapsskikk. Etter kommunelovens § 14-7 skal det minimum redegjøres for følgende i årsberetningen:

- a) *forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid*
- b) *vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene*
- c) *virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne*
- d) *tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard*
- e) *den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling*
- f) *hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og [diskrimineringsloven § 26](#).*

1.4 Revisjonsberetningen

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 bl.a. påse at fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte og at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov og forskrift, instruksjer og avtaler med revisor.

Etter kommuneloven §24-8 skal revisor avgi en revisjonsberetning. Revisjonsberetningen inneholder – grovt sagt - revisors oppsummering og revisors vurderinger etter gjennomgangen av fylkeskommunens årsregnskap og årsberetning.

Etter kommunelovens § 24-8 skal revisor uttale seg om følgende i revisjonsberetningen:

- a) *om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift*
- b) *om registreringer og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift*
- c) *om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever*
- d) *om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet*
- e) *om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.*

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

I tillegg til kravene nedfelt i loven skal beretningen utformes i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, noe som er nedfelt i en rekke revisjonsstandarder.

Revisjonsberetningen er delt inn i to hoveddeler og med fire underdeler:

1. Uttalelse om revisjon av årsregnskapet, med:

- a. Konklusjon om årsregnskapet
- b. Uttalelse om årsberetningen og annen øvrig informasjon

2. Uttalelse om øvrige lovmessige forhold, med:

- a. Konklusjon om registrering og dokumentasjon
- b. Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Dersom revisor finner å måtte avgi en revisjonsberetning som avviker fra normalberetningen, skal beretningen «modifiseres». Dette enten ved at revisor tar forbehold, gir en presisering, gir en negativ konklusjon, eller redegjør for forhold hvor revisor ikke kan uttale seg. Revisor kan også under dette punktet angi andre forhold revisor ønsker å fremheve.

1.5 Tidsfrister

I henhold til *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner* samt *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.* gjelder det tidsfrister for behandling av årsregnskap og årsberetning. Følgende frister gjelder:

- a. Årsregnskapet skal være avlagt av fylkesdirektøren innen 22. februar.
- b. Årsberetningen skal være avgitt av fylkesdirektøren innen 31. mars.
- c. Revisjonsberetningen skal avlegges av revisor senest innen 15. april. Dette gjelder også der regnskap ikke foreligger.
- d. Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av fylkestinget senest 30. juni.

2. GRUNNLAG FOR KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OG VURDERING

2.1 Tidspunkt for avleggelsen

Årsregnskapet er datert 22.02.2024, mens årsberetningen er udatert.

Revisjonsberetningen er avgitt 15.04.2024.

2.2 Revisjonens utførelse

2.2.1 Revisjonsberetningen

Revisjonsberetningen for Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap for 2023 er en normal beretning, dvs. uten forbehold eller presiseringer.

I revisjonsberetningens del 1 – *Uttalelser om revisjonen av årsregnskapet* – har revisor konkludert med at fylkeskommunens årsregnskap:

- oppfyller gjeldende lovkrav, og at de
- i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til fylkeskommunen som økonomisk enhet per 31. desember 2023 og av resultatet, i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk.

Revisor har videre konkludert med at årsberetningen:

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

I revisjonsberetningens del 2 - *Uttalelser om øvrige lovmessige krav* – har revisor også konkludert positivt på begge forhold.

2.2.2 Nummererte brev

Det er ingen nummererte brev i tilknytning til årsregnskapet.

2.3. Årsregnskapet og årsberetningen for 2023

2.3.1 Årsregnskapet for 2023

Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap for 2023 er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 751 201 578. Årsregnskapet for 2022 viste et netto driftsresultat på kr 740 173 105.

Investeringsregnskapet for 2023 er gjort opp i balanse.

2.3.2 Årsberetningen for 2023

I årsberetningen er Troms og Finnmark fylkeskommunes økonomiske resultat og stilling beskrevet nærmere og sekretariatet viser generelt til denne.

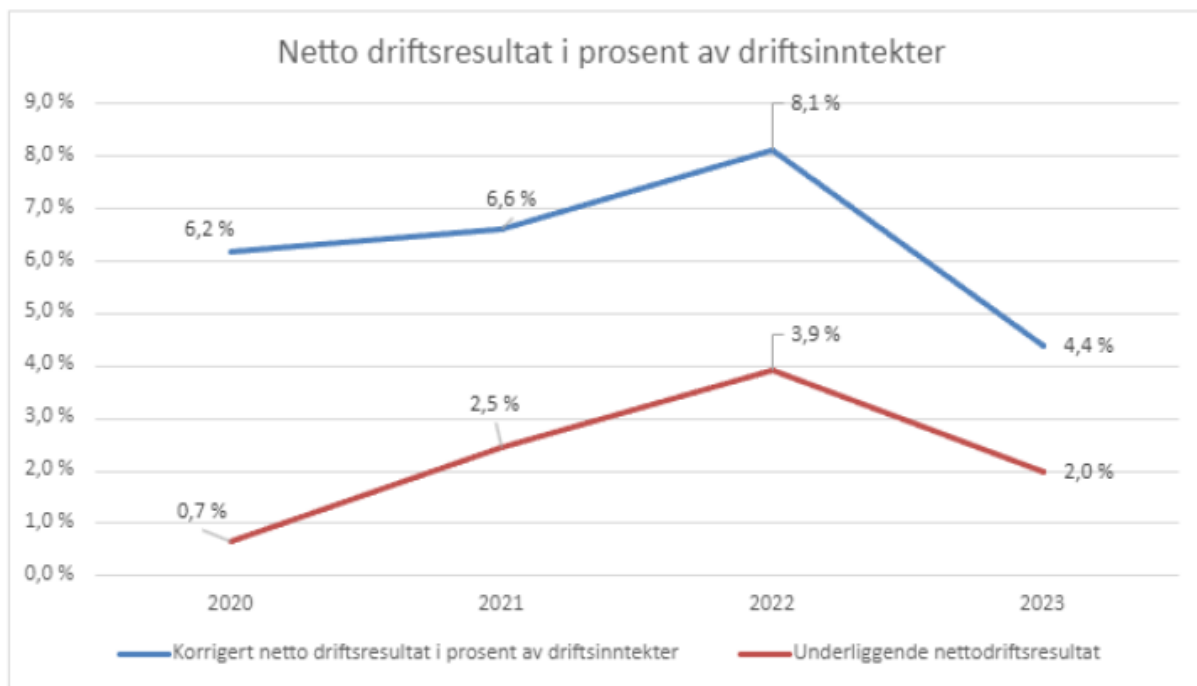
Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen. Netto driftsresultat viser hvor mye som kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og er dermed et uttrykk for fylkeskommunens økonomiske handlefrihet. For Troms og Finnmark fylkeskommune var måltallet 4,0 % av netto driftsinntekter, mens resultatet er på 4,4 %. Det som sies i årsberetningen:

Fylkestinget vedtok i økonomiplan 2023-2026 at netto driftsresultat skal økes til 4 prosent over tid. I økonomiplan 2023-2026 var vedtatt netto driftsresultat 2,0 prosent i 2023. Dette inkluderer rassikrings-, tunnelsikkerhets- og etterslepsmidler som tildeles som rammetilskudd i drift og overføres fra drift til investering i henhold til planlagt framdrift på investeringsprosjekter samferdsel. Netto driftsresultat må korrigeres for disse midlene for å gi et bilde av handlingsrommet til fylkeskommunen. Netto driftsresultat etter korrigerings av investeringsmidlene var 0,2 prosent i 2023 i økonomiplan 2023-2026.

I 2023 ble netto driftsresultat korrigert for bruk av- og avsetning til bundne fond 4,4 prosent, tilsvarende 402 mill. kroner. Netto driftsresultat korrigert for statlige midler til investering på samferdsel var 2,0 prosent, tilsvarende 180 mill. kroner. I budsjettet for 2023 var underliggende netto driftsresultat om lag null. Hovedårsaken til at resultatet er bedre enn budsjettet er sammensatt av flere faktorer blant annet rammetilskudd (havbruksmidler og tilskudd Brensholmen-Botnhamn), økte skatte-, rente- og merverdiavgiftskompensasjonssinntekter. Det var også lavere utgifter til pensjon enn budsjettet og et mindreforbruk i Finnmark.

I figur 3.1.1 vises korrigert netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter for perioden 2020-2023.

Figur 3.1.1 Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter Troms og Finnmark fylkeskommune.

Til sammenligning varierte korrigert netto driftsresultat for øvrige fylkeskommuner fra 0,8 prosent til 7,5 prosent. Agder, Rogaland, Vestland og Nordland hadde bedre resultat enn TFFK med sine 4,4 prosent. I disse sammenligningene er det ikke gjort vurdering av hva som er underliggende netto driftsresultat.

Sekretariatet skal bemerke at administrasjonen har anvendt et korrigert netto driftsresultat som er korrigert for netto avsetning til bundne fond. Tallet avviker derfor fra revisors angivelse av netto driftsresultat.

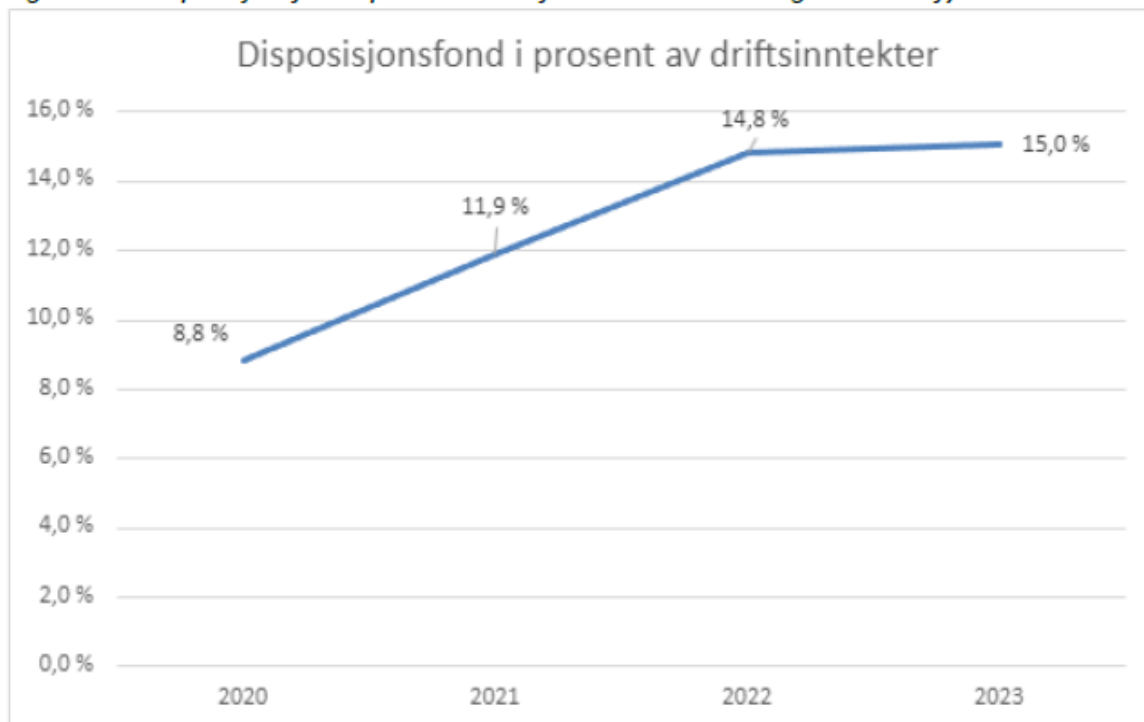
Når det gjelder **disposisjonsfondet**, sies det bl.a.:

Disposisjonsfondet er den eneste fondstypen som fritt kan benyttes til å dekke både utgifter i driftsregnskapet og egenkapital i investeringsregnskapet. Størrelsen på disposisjonsfondet er et uttrykk for hvor stor økonomisk buffer fylkeskommunen har, og utgjør den delen av reservene som best gir uttrykk for den økonomiske handlefriheten.

Fylkestinget vedtok i økonomiplan 2023-2026 at disposisjonsfondet i prosent av driftsinntekter skal bevares på minimum 5 prosent over tid. I vedtatt økonomiplan er disposisjonsfondet 10 prosent i 2023. Det endelige nivået på disposisjonsfond ble 1,377 mrd. kroner per 31.12.2023, tilsvarende 15 prosent. Veksten i disposisjonsfondet har samme årsaksforhold som netto driftsresultat.

I figur 2.2.1 vises utviklingen av disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter for perioden 2020-2023.

Figur 3.2.1 Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter Troms og Finnmark fylkeskommune.

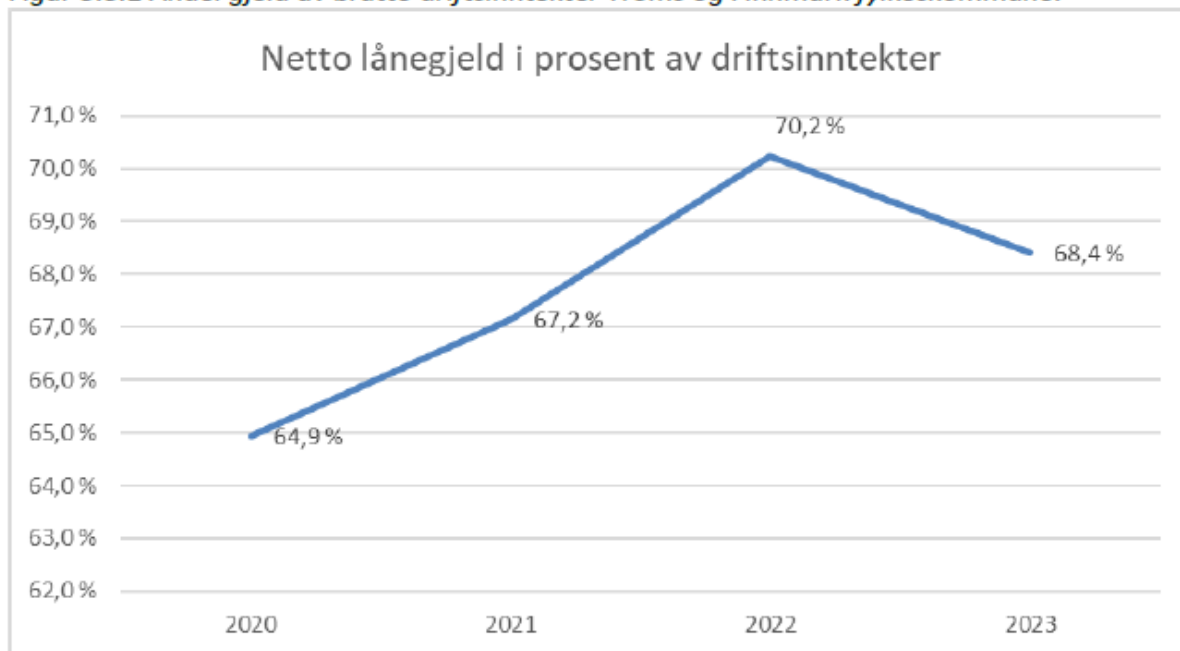
Når det gjelder **lånegjeld** sies det bl.a. i årsberetningen:

Fylkestinget vedtok i økonomiplan 2023-2026 at netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter skal være maksimum 100 prosent i 2028. I vedtatt økonomiplan er gjeldsgraden 88 prosent i 2023. Netto lånegjeld var i underkant av 6,3 mrd. kroner, og utgjør 68,4 prosent av driftsinntekter per 31.12.2023.

Årsaken til lavere gjeldsgrad i 2023 enn budsjettert er noe svakere framdrift på vedtatte investeringsprosjekter enn planlagt, samt at det i nøkkeltallene i økonomiplan 2023-2026 ble lagt til grunn driftsinntekter på nivå med 2022. Driftsinntektene økte med 9 prosent fra 2022 til 2023. Størst bidrag til veksten var rammetilskudd, kompensasjon for merverdiavgift, tilskudd fra staten (blant annet oppdelingsmidler og belønningsordningen) og bompengeinntekter.

I figur 2.3.1 vises utviklingen av gjeldsgrad i prosent av driftsinntekter for perioden 2020-2023.

Figur 3.3.1 Andel gjeld av brutto driftsinntekter Troms og Finnmark fylkeskommune.

Til sammenligning varierte netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter for øvrige fylkeskommuner fra 38,6 prosent (Nordland) til 123,2 prosent (Møre og Romsdal), og var i gjennomsnitt 72,6 prosent i 2023.

Når det gjelder **vesentlige avvik mellom årsbudsjett og årsregnskap** sies det bl.a.:

Driftsregnskapet for TFFK for 2023 avlegges i balanse. Netto driftsresultat var 751 mill. kr. Når det korrigeres for netto bruk av bundne fond som gir et mer riktig bilde av frie midler, var netto driftsresultat 402 mill. kr, tilsvarende 6,6 prosent.

Regnskapet ble avlagt i balanse i henhold til kommuneloven og i tråd med forskriften om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuners §§4-1 og 4-3. Regnskapsresultatet før de avsluttende føringene av regnskap 2023 er 321 mill. kroner. I henhold til forskriftens § 4-3 ble budsjettert bruk av disposisjonsfond på 321,338 mill. kr strøket og regnskapet derigjennom avlagt i balanse. De avsluttende føringene skyldes årets budsjettavvik (mindreforbruk før strykninger).

Budsjettavviket skyldes i hovedsak

- *Mindreforbruk innen pensjonsområdet på totalt 34,4 mill. kr*
- *Havbruksmidler som har tilkommet som inntekt på 44,2 mill. kroner på slutten av året.*
- *Merskattevekst og inntektsutjevning på totalt 38 mill. kr på slutten av året.*
- *Høyere rammetilskudd på 12 mill. kr.*
- *Avvikene i den funksjonsfordelte organisasjonen blir kommentert under egne kapitler for henholdsvis Troms og Finnmark*

2.3.3 Fylkeskommunens økonomiske stilling – oppsummert

Oppsummert sies det om fylkeskommunens økonomiske stilling:

Vedtatte mål i økonomiplan 2023-2026 for de tre viktigste finansielle nøkkeltallene var at netto driftsresultat over tid skal være 4 prosent, disposisjonsfond minimum 5 prosent og gjeldsgrad skal være ikke skal overstige 110 prosent i utgangen av planperioden og maksimalt 100 prosent i 2028.

Status for 2023 er at gjeldsgrad og disposisjonsfond er bedre enn fylkestingets langsiktige målsettinger. Underliggende netto driftsresultat som er netto driftsresultat korrigert for statlige investeringsmidler på samferdsel, er det nøkkeltallet som best viser økonomisk handlingsrom/helsetilstand, var 2 prosent. Dette er langt fra målet om 4 prosent. Måloppnåelsen må blant annet ses i lys av høye frie inntekter, renteinntekter, økning av akkumulert premieavvik samt lavere framdrift på investeringer enn lagt til grunn i vedtatt budsjett. Dette påvirker alle nøkkeltallene i positiv retning. Se kap. 2 for nærmere omtale.

Driftsregnskapet for TFFK for 2023 er avlagt i balanse etter strykninger av 321 mill. kroner som var vedtatt brukt av disposisjonsfond. Det vil si at inntektsføring fra disposisjonsfond er strøket (ikke disponert) og avsatt på felles disposisjonsfond.

Etter lovpålagte strykninger var disposisjonsfondet 1 376 mill. kr, tilsvarende 15 prosent ved utgangen av 2023. Netto lånegjeld var 6,2 mrd. kroner, og utgjør 68,4 prosent av brutto driftsinntekter.

Det er først og fremst vesentlige avvik fra budsjettpremissene som bidrar til de gode økonomiske resultatene og som gjenspeiler seg i nøkkeltallene. Høyere skattevekst enn lagt til grunn i budsjettet, økt rammetilskudd og havbruksmidler som kom på slutten av året utgjør en stor del av økte frie inntekter på totalt 94,8 mill. kroner og bidrar til et bedre netto driftsresultat enn vedtatt for 2023 i økonomiplan 2023-2026. Dette er engangsinntekter i 2023 og sier derfor ingenting om den underliggende økonomiske helsetilstanden.

De ekstraordinære faktorene som har medført gode økonomiske resultater, har medført at Troms og Finnmark har opparbeidet seg et tilfredsstillende disposisjonsfond.

3. FORSLAG TIL KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sekretariatet har på bakgrunn av det ovenstående utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, som ligger vedlagt. Forslaget til uttalelse gjennomgås av kontrollutvalget.

Tromsø, den 23. april 2024

Audun Haugan
seniorrådgiver

Til
Fylkestinget i Troms
Fylkestinget i Finnmark

Kopi:
Kontrollutvalget i Troms
Kontrollutvalget i Finnmark
Formannskapet i Troms
Formannskapet i Finnmark
Fylkeskommunedirektøren i Troms
Fylkeskommunedirektøren i Finnmark

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Troms og Finnmark fylkeskommune som viser et netto driftsresultat på kr 751 201 578. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til fylkeskommunekassen per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Fylkeskommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Fylkeskommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Fylkeskommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Fylkeskommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelser av revisors oppgaver ved revisjon av årsregnskapet vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av fylkeskommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Troms og Finnmark fylkeskommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelser av fylkeskommunedirektørens ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Harstad, 15. april 2024

Dianne Bendiksen
oppdragsansvarlig revisor

TROMS FYLKESKOMMUNE KONTROLLUTVALGET

Til
Fylkestinget i Troms fylkeskommune

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNES ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING FOR 2022

Kontrollutvalget har i møte 07.05.2024 behandlet Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap og årsberetning for 2023.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet og årsberetningen fra fylkesrådet og, revisjonsberetningen datert 15. april 2024. I tillegg har revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget har merket seg at Troms og Finnmark fylkeskommunes regnskap for 2023 er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 751 201 578.

Fylkesrådet har i årsberetningen beskrevet og analysert fylkeskommunens økonomiske resultat og stilling på en utfyllende måte. Driftsåret 2023 viser at måltallene for netto driftsresultat er oppfylt med et resultat på 4,4% (måltall 4%), for disposisjonsfondet med 15 % av brutto driftsinntekter (måltall 5 %) og gjeldsgrad med 68,4 % (maksimalt 100 %).

Kontrollutvalget har også merket seg at årsregnskapet og årsberetningen er avlagt i henhold til gjeldende frister, uten vesentlige feil, og det foreligger revisjonsberetning uten merknader.

Gjennom rapporteringer fra revisor har ikke kontrollutvalget blitt gjort oppmerksom på forhold som skal tilsi at revisjonen ikke har blitt utført på en betryggende måte

Kontrollutvalget anbefaler at fylkestinget godkjenner Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap og årsberetning for 2023.

Tromsø, den 7. mai 2024

Knut Werner Hansen
Nestleder av kontrollutvalget

Gjenpart: Fylkesutvalget

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms fylkeskommune	Saksnummer: 26/2024	Møtedato: 07.05.2024	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

DRØFTING - KONTROLL AV ØKONOMIFORVALTNINGEN I FYLKESKOMMUNEN

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget fastsetter følgende områder for kontroll av økonomiforvaltningen:

- a.
- b.
- c.

Saken gjelder:

Temaer, eller områder, i fylkeskommunens økonomiforvaltning som kontrollutvalget ønsker å få kontrollert.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg:
- B: Utrykte vedlegg:

Saksfremlegg

1. INNLEDNING

Kommuneloven § 23-2, 1. ledd, inneholder hovedbestemmelsen om kontrollutvalgets lovpålagte oppgaver og lyder:

Kontrollutvalget skal påse at

- a. *kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b. *det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak*
- c. *det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i*
- d. *det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)*
- e. *vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.*

Som det fremgår av bokstav b er en av kontrollutvalgets hovedoppgaver angitt å være å føre kontroll med at «den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak».

Det skjer allerede en kontroll av økonomiforvaltningen gjennom den forenklete etterlevelseskontrollen som regnskapsrevisor skal utføre, men det er imidlertid forutsatt i lovforarbeidene at kontrollutvalgets plikter går lenger enn kun å få utført denne kontrollen.

Gjenstand for denne saken er å drøfte hvordan kontrollutvalgets oppgave kan løses og drøfte mulige områder for kontroll.

2. NÆRMERE OM KONTROLLUTVALGETS PLIKTER ETTER BESTEMMELSEN

2.1 Hva skal kontrolleres?

Etter bestemmelsen skal kontrollutvalget påse at det føres kontroll med at forvaltningen «foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak».

I dette ligger det ikke bare å kontrollere at dokumentasjon, eller rutiner er til stede, men at bestemmelser etterleves. Dette innebærer både å fastlegge hva som er innholdet i de aktuelle bestemmelsene og å kontrollere at kommunen faktisk følger disse. Det kan også kontrolleres at det finnes dokumentasjon, eller rutiner, men da må eventuelt kontrollen rette seg mot regler som bestemmer at kommunen skal ha slike.

2.2 Hvilket område skal kontrolleres?

Etter bestemmelsen er det kommunens økonomiforvaltning («den økonomiske forvaltningen») som kontrollutvalget er pålagt å føre kontroll med. Kontroll av dette forvaltningsområdet er altså en særlig oppgave for kontrollutvalget. Økonomiforvaltning må derfor skilles fra annen type forvaltning som fylkeskommunen har til oppgave å utføre.

Kommunal- og distriktsdepartementet har tidligere uttalt at bestemmelser om økonomiforvaltningen er bestemmelser som har *direkte* betydning for de økonomiske disposisjonene en kommune kan foreta. Dette innebærer at kontrollen må rette seg mot bestemmelser og vedtak som har som sitt primære formål å sette rammer for - eller krav til – fylkeskommunens økonomiske disposisjoner, eller til forvaltningen av økonomiske ressurser.

Dette innebærer at bestemmelser som *indirekte* kan ha økonomisk betydning faller utenfor. Om f.eks. fylkeskommunen har gitt mangelfull opplæring i skolene, kan det pådra kommunen erstatningsansvar, men den økonomiske betydningen blir indirekte – en avledet – følge av bruddet og faller utenfor.

2.3 Hvem skal utføre kontrollen?

Etter bestemmelsen skal kontrollutvalget «påse at det føres kontroll». I formuleringen ligger det at det ikke er kontrollutvalget selv som skal kontrollere, men påse at det føres slik kontroll. Loven bestemmer imidlertid ikke hvem som faktisk skal utføre kontrollen.

Det er i praksis to muligheter:

- enten ved at sekretariatet saksforbereder sak for kontrollutvalget, med eventuell orientering fra fylkesdirektøren
- ved at det bestilles en kontroll (forvaltningsrevisjon) fra revisor.

2.4 Hvor mye må man kontrollere?

Ut over det som følger av den forenklede etterlevelseskontrollen av økonomiforvaltningen, inneholder ikke loven noen «kvantifisering» av hvor mye som skal kontrolleres. Ut fra sekretariatet vurdering må omfanget av kontrollene baseres på et skjønn, hvor man ser hen både til risiko- og vesentlighetsbildet i fylkeskommunens økonomiforvaltning, om er lagt opp til forvaltningsrevisjoner innenfor økonomiforvaltningen og hvilke ressurser kontrollutvalget har til rådighet.

3. AKTUELLE OMRÅDER FOR KONTROLL

Som en oversikt for drøfting kan følgende områder være aktuelle for kontroller innenfor økonomiforvaltningen:

- Forvaltning, drift og vedlikehold av fylkeskommunens bygninger
- Vedlikeholdsetterslep veg
- Fylkeskommunens økonomiplan - krav
- Økonomistyring, budsjettering og rapportering
- Oppfølging av budsjettvedtak
- Økonomisk internkontroll
- Krav til finansreglement
- Overholdelse av finansreglement
- Finansiell risiko
- Budsjettering av investeringsprosjekter
- Gjennomføring og prosjektstyring av investeringsprosjekter
- Kontraktsoppfølging
- Offentlige anskaffelser
- Offentlig støtte/tilskuddsordninger
- Kjøp og salg av eiendom(mer)
- Kunst – forvaltning og sikring
- Momshåndtering (utover revisjonens kontroll)
- Løpende leieavtaler
- Avhending (salg) av utstyr og eiendeler
- Bierverv
- Forsikringer
- Garantistillelser

Øvrige områder kan også tenkes.

4. OPPSUMMERING

Som sagt tidligere er formålet med saken å drøfte hvordan kontrollutvalgets oppgave skal løses og drøfte mulige områder for kontroll. De innspill som kommer i saken kan være relevant for planen for forvaltningsrevisjon og vil medtas i denne.

Tromsø, den 25. april 2024

A handwritten signature in blue ink that reads "Audun Haugan". The signature is written in a cursive, flowing style.

Audun Haugan
seniorrådgiver

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms fylkeskommune	Saksnummer: 27/2024	Møtedato: 07.05.2024	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

REFERATSAKER

Innstilling til vedtak:

Saken tas til orientering.

Saken gjelder:

Orienteringer.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

B: Referanse:

Saksutredning:

Referater:

A. Invitasjon til kontrollutvalgsseminar

- Brev av 10.04.2024 fra K-Sekretariatet IKS

B. Vedrørende godtgjøringsreglement for kontrollutvalget

- Brev av 11.04.2024 fra nestleder

Tromsø, den 26. april 2024

Audun Haugan
seniorrådgiver

Til kontrollutvalgene

Deres ref.:
Vår ref.: 1929/311/IJ

Saksbeh.: Inger Johansen
E-postadr.: inger@k-sek.no

Telefon: 91 35 19 94
Dato: 10.4.2024

KONTROLLUTVALGSSEMINAR – INVITASJON

K-Sekretariatet IKS vil avholde seminar for kontrollutvalgene til våre eierkommuner på Sortland og i Tromsø hhv. **9. oktober og 7. november 2024.**

Vedlagt oversendes foreløpig agenda for seminaret.

Seminaret vil gå over en dag (kl. 1015-1530) og bli avholdt på følgende steder:

Sortland: onsdag 9. oktober 2024. Scandic Sortland
adr. Havnegata 3

Tromsø: torsdag 7. november 2024. Fylkeshuset, Tromsø
adr. Strandveien 13

Deltakelse på seminaret er gratis. K-Sekretariatet vil besørge lunsj.

Eventuell reise og opphold må den enkelte deltaker besørge for selv og utgiftene må dekkes av den enkelte deltakers kommune.

Påmelding skjer på e-post innen **1. september 2024** til K-Sekretariatet.

Med vennlig hilsen

Inger Johansen
daglig leder

Vedlegg: Foreløpig agenda

Postadresse:	Hovedkontor:	Avdelingskontor:	Avdelingskontor:	Avdelingskontor:	Avdelingskontor
K-Sekretariatet IKS	Fylkeshuset	Postmottak	Ringv. 1	Rådhuset	Fylkeshuset
Postboks 6600	TROMSØ	9479 HARSTAD	9300 FINNSNES	8305 SVOLVÆR	8048 BODØ
9296 TROMSØ	Tlf. 45 96 04 75/ 91 69 18 42	Tlf. 48 03 83 83	Tlf. 91 35 19 94	Tlf. 95 10 90 02	Tlf. 91 36 09 38
www.k-sek.no	Org.nr. 988 064 920				

K-Sekretariatet

KONTROLLUTVALGSSEMINAR 9. OKTOBER (SORTLAND) OG 7. NOVEMBER (TROMSØ) 2024

Kl. 09.30 Registrering, kaffe og mingling

Kl. 10.15 Velkommen og oppstart

Kl. 10.30 Habilitet

Kl. 11.15 Pause

Kl. 11.30 Kontrollutvalgets «skal» og «kan» saker

Kl. 12.15 Lunsj

Kl. 13.00 Bestilling av forvaltningsrevisjonsrapporter evt. undersøkelser

Kl. 14.00 Kaffepause

Kl. 14.15 Offentlighet, åpenhet og media

Kl. 14.45 Pause

Kl. 15.00 Ting som kan skje – hvordan løser vi det?

Kl. 15.30 Oppsummering og avslutning

Vannvåg 11.04.2024

Til Fylkesordfører

Til Fylkeskommunedirektør

Kopi Arbeiderpartiets gruppeleder i Fylkestinget

VEDRØRENDE GODTGJØRING FOR FUNGERENDE MØTELEDER I KONTROLLUTVALGET

Jeg er valgt av Fylkestinget som nestleder i Kontrollutvalget.

Fylkestinget har fastsatt Forskrift om folkevalgtes arbeidsvilkår. I Forskriftens:

- Pkt. 3.2.5 er godtgjøring for leder av kontrollutvalget fastsatt til 20 % av basisgodtgjøring
- Pkt. 3.2.5 er godtgjøring for medlemmer av kontrollutvalget fastsatt til 4 % av basisgodtgjøring.

Jeg legger ut fra dette til grunn at øvrige relevante forhold for Kontrollutvalget i Forskriften - gjelder for Kontrollutvalget.

På møtet i Kontrollutvalget 03. april hadde leder forfall og jeg var møteleder.

Det er et anerkjent prinsipp at ledere av styrever, råd og utvalg skal ha særskilt godtgjøring. Dette framgår tydelig i Forskriftens pkt. 3.2.5 her, hvor godtgjøring til leder er fastsatt til 20 % av basisgodtgjøring. Det framgår videre i Forskriftens pkt. 4.3..... Møteleder utbetales et tillegg på 10 % av møtegodtgjøringen pr. møtedag..... Det framgår og av Statens regulativer hvor det er en egen timesats for leder.

Ut fra ovenstående forholdt jeg meg til pkt. 4.3 (*ref. kursiven*) og la det inn på reiseregninga. Reiseregninga kom i retur med påtegning klipt inn nedenfor:

«Hei KNUT WERNER,

Dokumentet ble returnert:

[Reiseregningdato](#)

04.04.2024, 06:41

[Beskrivelse](#)

Møte i Kontrollutvalget 03.04.2024

Firma

Troms Fylkeskommune

Godkjenners navn

Line Elisabeth Brox Vevik

Avvist dato

04.04.2024, 10:20

Kommentar

Det er pr. dags dato ingen egen sats for nestleder i kontrollutvalget jf. forskrift og reglement. Dette vil bli fulgt opp, og foreslått endret når forskriften revideres i juni. Så pr. nå må du fjerne møtegodtgjøringen.

Logg inn på [Visma.net Expense](#) for mer informasjon om hva som må oppdateres.

Med vennlig hilsen,

Troms Fylkeskommune»

Jeg fulgte pålegget om fjerning – ellers ville jeg ikke fått reiseregninga godkjent.

Jeg viser så til Kommentar i returen:

«Det er pr. dags dato ingen egen sats for nestleder i kontrollutvalget jf. forskrift og reglement. Dette vil bli fulgt opp, og foreslått endret når forskriften revideres i juni. Så pr. nå må du fjerne møtegodtgjøringen.»

Oppsummert: Det vil ikke være aktuelt for meg å være møteleder i Kontrollutvalget uten godtgjøring for det. Bakgrunnen for det er framstilt foran.

Jeg forutsetter derfor at Troms fylkeskommune rydder opp i dette umiddelbart.

Med hilsen

Knut Werner Hansen

Nestleder i Kontrollutvalget

Vannvåg 11.04.2024

Til Fylkesordfører

Til Fylkeskommunedirektør

REDUKSJON I GODTGJØRING VED FRAVÆR FOR DE SOM ER MED I KONTROLLUTVALGET

Fylkestinget har valgt et Kontrollutvalg på 5 medlemmer – herunder leder og nestleder. Jeg er valgt som nestleder.

Fylkestinget har fastsatt Forskrift om folkevalgtes arbeidsvilkår. I Forskriftens:

- Pkt. 3.2.5 er godtgjøring for leder av kontrollutvalget fastsatt til 20 % av basisgodtgjøring
- Pkt. 3.2.5 er godtgjøring for medlemmer av kontrollutvalget fastsatt til 4 % av basisgodtgjøring.

Jeg legger ut fra dette til grunn at øvrige relevante forhold for Kontrollutvalget i Forskriften - gjelder for Kontrollutvalget.

Forskriftens pkt. 11 omhandler Reduksjon i godtgjøring ved fravær. Jeg antar bestemmelsen er der for å stimulere til oppmøte og for å spare skattebetalingene for penger.

Kontrollutvalget har så langt hatt 3 møter. På møtet:

- 25.01. møtte 3 faste medlemmer og 1 varamedlem.
- 21.02. møtte 3 faste medlemmer.
- 03.04. møtte 2 faste medlemmer og 2 varamedlemmer.

Som det tydelig framgår, har det så langt vært svakt oppmøte fra Kontrollutvalgets faste medlemmer. Dette gir merutgifter til godtgjøring til de varamedlemmene som møter, merarbeid for sekretariatet og dårligere stabilitet i Kontrollutvalgets arbeid generelt.

Oppsummert: Dersom ikke pkt. 11 i Forskriften er gjeldende for Kontrollutvalgets medlemmer, vil jeg be om at punktet gjøres gjeldende umiddelbart – og om mulig med tilbakevirkende kraft til 01.01.2024.

Med hilsen

Knut Werner Hansen

Nestleder i Kontrollutvalget

Utvalg: Kontrollutvalget i Troms og Finnmark fylkeskommune	Saksnummer: 28/2024	Møtedato: 07.05.2024	Saksbehandler: Audun Haugan
---	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

EVENTUELT

Innstilling til v e d t a k:

(saken fremmes uten innstilling til vedtak)

Saken gjelder:

Temaer som tas opp til drøfting i møtet.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

Eventuelle andre saker utenom sakslisten tas opp og drøftes.

Tromsø, den 25. april 2024

Audun Haugan
seniorrådgiver